

Wrocław 18.11.2024 r.

dr hab. Szymon Hanczar (prof. ASP)
Wydział Architektury Wnętrz, Wzornictwa i Scenografii
Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta
we Wrocławiu

Recenzja osiągnięcia artystycznego pt: „Projekt Innowacyjnego Stołu z Zastosowaniem Nowych Technologii” i aktywności artystycznej Pana mgr. Szymona Olbrychowskiego sporządzona w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Podstawy prawne:

- § 6 pkt 3 i pkt 4 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19. stycznia 2018 r. (Dz. U z 2018 r. poz. 261)
- Uchwała nr 6(03)/2024/ Rady ds. stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi z dnia 26. września 2024 r.

1. Ocena szczegółowego dorobku twórczego i artystycznego mgr. Szymona Olbrychowskiego

Pan Szymon Olbrychowski w roku 2002 rozpoczął studia na Wydziale Budownictwa i Architektury Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. W trakcie studiów podjął pracę w jednym ze szczecińskich biur architektonicznych równolegle biorąc udział w konkursach, wystawach zbiorowych z zakresu architektury, wzornictwa i sztuk plastycznych. Aktywności te realizowane zespołowo przyniosły zarówno wyróżnienia, jak i

nagrody. W roku 2010 uzyskała tytuł magistra. Praca magisterska pt. „Koncepcja struktury nadodrzańskiego centrum miasta Szczecina” zrealizowana pod okiem dr hab. Elżbiety Czekiel-Świtalskiej została doceniona otrzymując nagrodę Prezydenta Miasta Szczecina za najlepsze prace dyplomowe w roku akademickim 2009/10 na kierunku Architektura i Urbanistyka. Została również wyróżniona przez szczeciński oddział TUP (Towarzystwo Urbanistów Polskich?) oraz nagrodzona przez Zarząd Oddziału Szczecińskiego SARP nagrodą im. prof. Leszka Dąbrowskiego.

Doktorant doświadczenie zawodowe zbiera od 2008 roku, kiedy to rozpoczął pracę w Studio PZ prowadzonym przez architekta Pawła Zarembę. Nawiązane na przestrzeni lat kontakty zaowocowały współtworzeniem wraz z architektem Grzegorzem Ferberem Fundacji „Animatica” a w dalszym etapie założeniem wraz z Mirosławem Gendajem Stowarzyszenia „Harbour&River”. Od 2012 roku prowadzi wraz z żoną Pauliną Olbrychowską pracownię interdyscyplinarnego projektowania „IDSGN”. W ramach działalności własnego biura współpracował z takimi markami jak Poolspa, Roca Polska, czy Laufen. Od 2018 r. jest współzałożycielem pracowni architektonicznej MOD Architektura Sp. z o.o. specjalizującej się w projektach mieszkaniowych i hotelowych.

Od 2012 roku mgr Szymon Olbrychowski jest aktywnym dydaktykiem na stanowisko asystenta na Wydziale Architektury Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie w Katedrze Sztuk Wizualnych, gdzie prowadzi zajęcia na kierunkach: Wzornictwo, Architektura Wnętrz, Architektura.

W pracy dydaktycznej w ramach przedmiotu „Projektowanie architektoniczno-rzeźbiarskie” kładzie nacisk na przygotowanie studentów do przyszłej kariery zawodowej z uwzględnieniem pracy zespołowej integrującej specjalistów o różnych umiejętnościach. Jak sam pisze: *“Najlepszym sposobem zdobywania takich doświadczeń jest współpraca z podmiotami zewnętrznymi, która pozwala na połączenie wiedzy akademickiej z rzeczywistymi wymaganiami rynku, oraz sprawdzanie swoich umiejętności w środowisku konkursów projektowych.”* Przyjęty przez niego autorski program kształcenia (opracowany wspólnie z dr hab. Jerzym Pilczyńskim, prof. ZUT) oparty został na budowaniu współpracy z instytucjami publicznymi, ośrodkami administracji i skupia się na projektach upamiętniających (rzeźby, obeliski) w obszarze zagospodarowania przestrzeni publicznej.

Spora część aktywności mgr. Szymona Olbrychowskiego wykracza poza standardową dydaktykę. W minionych latach był organizatorem licznych plenerów, warsztatów czy festiwali. Po szczegółowym zapoznaniu się z życiorysem jak również wykazie wybranych prac

studenckich doktoranta bez wątpienia stwierdzam, że jest osobą o wielu talentach z satysfakcją dzielącą się swoimi doświadczeniami i zainteresowaniami z innymi.

Na aktywność projektową mgr. Szymona Olbrychowskiego składa się bogaty dorobek z zakresu architektury, architektury wnętrz, wzornictwa, grafiki użytkowej, a także aktywności artystycznych, intermedialnych. Wśród projektów architektonicznych doktorant wykazuje zarówno budynki wielolokalowe, których jest współautorem (co oczywiste ze względu na specyfikę branży), założenia zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej szeregowej, czy mniejsze obiekty jednorodzinne. Nie są mu obce również projekty z obszaru urbanistyki będące założeniami zagospodarowania terenu pod obiekty okolicznościowe. Te ostatnie znajdują też odzwierciedlenie w prowadzonych przez niego ze studentami zajęciach. Autor doskonale odnajduje się w każdej z tych kategorii, niezależnie od skali przedsięwzięcia.

Portfolio z zakresu architektury wnętrz to znowu przestrzenie komercyjne jak wnętrza hoteli (przestrzenie współdzielone, sale konferencyjne, restauracje, pokoje hotelowe), a także obiekty o mniejszych powierzchniach, do których zaliczyć można wnętrza mieszkań, domów prywatnych, ale również kameralnych restauracji czy gabinetów lekarskich.

W obszarze wzornictwa prym wiodą koncepty i realizacje stworzone na potrzeby takich marek jak Roca Poolspa, Laufen czy Politura. Również i tu obiekty zaprojektowane przez doktoranta to zarówno małej skali sterowniki, jak i zdecydowanie większych gabarytów umywalki, wanny, czy meble.

Realizacje z dziedziny projektowania graficznego jakie zostały zaprezentowane w portfolio to logotypy, plakaty, identyfikacje wizualne. Bez wątpienia na uznanie zasługują wszechstronne osiągnięcia doktoranta. W efektowny sposób radzi sobie z realizacjami małej skali z obszaru wzornictwa jak i z dużymi założeniami urbanistycznymi. Zdają sobie sprawę, że w przypadku tych drugich jest jednym z wielu autorów, niemniej fakt uczestniczenia w takich projektach świadczy o umiejętności dostosowania się do zmiennych okoliczności i uwiarygadnia go jako dydaktyka, który za jeden z celów w swojej misji nauczania zakłada naukę takich właśnie umiejętności. Wszechstronne zainteresowania, łatwość w zwinnym obchodzeniu się z zadaniami różnej skali i różnych zakresów, przejawia się też w nieoczywistych projektach. Jednym z nich jest projekt instalacji rzeźbiarskiej "Przestrzenna mapa szczecina". Mimo, iż autor wskazuje w nazwie, że jest to obiekt rzeźbiarski, w mojej ocenie wymyka się jednoznacznej klasyfikacji. Na pewno jest pełen walorów jakie przypisać można rzeźbie. Ze względu na swoją funkcję użytkową, a szczególnie formę opracowania, zakrawa o wzornictwo przemysłowe. Uważam ten projekt koncepcyjny w portfolio doktoranta, za jeden z efektowniejszych i mocno oddający ducha multidyscyplinarności autora.

Konkluzja I.

Po wnikliwym zapoznaniu się z twórczością, dorobkiem projektowym, organizacyjnym i dydaktycznym mgr. Szymona Olbrychowskiego oceniam je pozytywnie i stwierdzam, że zarówno jakość artystyczna jak i jej zakres spełniają wymogi art. 186 Ustawy z dnia 20. lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

2. Ocena pracy doktorskiej mgr. Szymona Olbrychowskiego pt. „Projekt Innowacyjnego Stołu z Zastosowaniem Nowych Technologii”

Charakterystyka pisemnej części pracy doktorskiej.

Układ pracy prawidłowy. Praca zawiera spis treści, abstrakt, obszerny wstęp z opisem uzasadnienia wyboru tematu, pola eksploracji badawczej, struktury pracy, hipotez i metodologii badań. Praca kolejno została podzielona na część teoretyczną zawierającą trzy rozdziały, część empiryczną składającą się z czterech głównych podtematów oraz opis projektu, rysunki techniczne i wizualizacje. Całość została zwieńczona podsumowaniem, zakończeniem, właściwie opisaną bibliografią i źródłami. Praca liczy 131 stron, poszczególne jej fragmenty zależnie od treści są uzupełnione fotografiami lub ilustracjami. Praca napisana poprawnie językowo, efektownie złożona i wydana. Pojawiły się jednak drobne powtórzenia tekstu, lub jego niepoprawne łamanie, drobne literówki, co finalnie nie wpływa negatywnie na sam przekaz.

Merytoryczna ocena pracy doktorskiej.

Autor swoją pracę doktorską poświęcił projektowi mebla w formie dość pospolitej jakim jest stół, jednak robi w to w sposób analityczny, wnikliwy, a finalnie sięga po współczesne rozwiązania technologiczne dalekie od tych powszechnie stosowanych w meblarstwie. Pierwszą częścią pracy - teoretyczną - dzieli na trzy rozdziały. Na początku uwagę skupia na posiłku rozpatrując go w kontekście rozwoju cywilizacyjnego i rozwoju kultury. Analizując czym dla prehistorycznego człowieka było jedzenie, jak rozwój cywilizacji, przemysłu wpłynął na nawyki żywieniowe i jaki miało to impakt na współczesne społeczeństwa. *“Czasy w których żyjemy charakteryzują się nadprodukcją jedzenia, to okres fast food, w których rytuał spożywania posiłku*

przy stole, historycznie tak ważny, ulega dewaluacji. Od czasów prehistorycznych do dzisiejszych posiłek był dla człowieka manifestacją dzielenia się owocami pracy, nie tylko po to by przeżyć. Jedzenie jako czynność w pierwotnej idei pełniła funkcje biologiczne, na płaszczyźnie rozwoju społeczeństwa, stanowi również obszar tworzenia relacji z drugim człowiekiem.” Doktorant odwołuje się do pierwszych publikacji traktujących o kulturze spożywania posiłków, porusza również wątek zainteresowania nauki gotowaniem i jedzeniem. Autor płynnie przechodzi do “teatru życia” odnosząc się do zjawisk w popkulturze traktujących o posiłku i jego znaczeniu. Nie umknęło jego uwadze zjawisko jakim jest kultura nadmiaru tak bliska społeczeństwom zachodnim i przeciwstawia ją wschodniej sztuce umiaru, która jest mu bliska z racji osobistych praktyk i zainteresowań. Ta część pracy kończy się ciekawym wątkiem świadomego odżywiania, celebracji posiłku jako elementu budującego społeczne relacje, niezbędnego dla dobrostanu jego uczestników.

W rozdziale drugim Autor płynnie przechodzi do analizy społeczeństwa w kontekście zmian technologicznych, kształtowania relacji społecznych i innowacyjności. Stawia tezę powołując się na badania, że w Europie (w tym również i w Polsce) rośnie wskaźnik ubóstwa i wykluczenia społecznego. Niepokojący dowód na nierównomierną dystrybucję dóbr w generalnie bogacących się społeczeństwach. Stawia tezę, że wbrew widocznym tendencjom innowacja powinna przyczyniać się do poprawy warunków życia, relacji społecznych, dostępności dóbr. Jak sam pisze - *“Prawdziwą innowacyjnością współcześnie jest konieczność wprowadzenia rozwiązań polegających na niwelowaniu negatywnych aspektów postępu technologicznego. (...) badana przeze mnie problematyka stołu w kontekście posiłku i świadomego jedzenia jako elementów znacząco wpływających na stan psychiczny jednostki, relacje rodzinne i kształtowanie społeczeństwa odpowiedzialnie wykorzystującego postęp technologiczny jest uzasadniona.”* W kolejnych podrozdziałach rozwija wątek rozwoju społecznego w ujęciu historycznym, rozpoczynając swoje rozważania od skali makro finalnie skupia uwagę na jednostce - człowieku. Dotyka zagadnienia komunikacji jako narzędzia ustanawiającego świat, czy także medytacji jako narzędzia wzbudzającego uważność, świadomy byt.

Ostatni rozdział tej części pracy dotyczy obiektu meblowego - stołu, który jest przedmiotem jego działań projektowych. Podobnie jak dotychczasowe fragmenty pracy, również i tu wątek filozoficzny odgrywa bardzo ważną rolę. Fizyczny przedmiot, stół, obiekt posiadający trzy wymiary tworzy coś więcej niż tylko miejsce pełniące ściśle określoną funkcję użytkową. *“Stół oraz czas spożywania posiłków może stanowić pierwszą w pełni zaprojektowaną przestrzeń, która w odczuciu bezpieczeństwa i rodziny zapewnia rozwój i wolność, z jednoczesnym wprowadzaniem pierwszych zasad przestrzegania norm społecznych, rozumianych jako przyjęty w danej grupie społecznej właściwy sposób zachowania.”* Autor wnikliwie rozkłada na czynniki

pierwsze role wzornictwa i projektowania w życiu jednostki, rodziny i społeczeństwa. Wpływie tych dziedzin na odbiorcę, wpływie ich twórców (projektantów, rzemieślników) na tworzone przez nich obiekty i dalej na użytkowników. *“Siła i jakość oddziaływania każdego projektu wynika z wykreowanej funkcji i formy, opartej na szeroko rozumianej świadomości projektowej i intencji projektanta.”*

Druga część pracy - “empiryczna” to założenia ideowo funkcjonalne oraz formalne dla realizowanego projektu. Autor w sposób bardzo przejrzysty i analityczny punktuje ważne dla niego postulaty. Jest to swoistego rodzaju brief projektowy niezbędny w procesie powstawania nowych produktów. Szczególnie jeśli przyjmemy, że powstać ma przedmiot, którego nie ma, któremu trzeba od podstaw przypisać pewne funkcje, czy rozwiązania dotychczas razem nie występujące. Ten fragment pracy jest względnie krótki, jednak stanowi klarowną esencję, która kolejno znajduje uzasadnienie w fizycznym obiekcie.

Ostatnia część pracy stanowi opis projektu, ale i przebieg procesu projektowego: *“Powstawanie formy traktuję jako proces. Subtelna, wewnętrzna siła intuicji kieruje projektanta w stronę odległego celu. Proces ten jest w pewnym stopniu nieprzewidywalny zarówno pod względem samego swojego przebiegu jak i efektu końcowego. Jednak staram się go w jakimś stopniu kontrolować, dzieląc go na etapy, zadając pytania, dodając odpowiedzi, następnie redukując nadmiar.”* Doktorant uzasadnia formę mebla, jako nawiązującą do archetypu stołu przykrytego obrusem. Dokonuje syntezy kształtu i osadza go w nowym efektywniejszym z punktu widzenia użytkowego materiale (profilach stalowych). Syntetyzując format mebla od razu analizuje jego alternatywne warianty umożliwiające stosowanie w różnych okolicznościach, czy miejscach. Wnikliwej analizie poddana jest również ergonomia obiektu; głębokość, wysokość. Zaproponowane rozwiązanie projektowe umożliwia korzystanie z mebla na siedząco, stojące, ale również przewiduje interakcje użytkowników w trakcie korzystania. Uwagze projektanta nie umknął wątek nieletniego użytkownika i zaproponowanie takich rozwiązań by nie stanowiły one potencjalnego zagrożenia dla tej grupy odbiorców. Mebel zawiera liczne rozwiązania poprawiające warunki jego użytkowania: zasilanie 230V, płyta grzewcza indukcyjna, inteligentne oświetlenie LED. Doktorant analizuje również przestrzenie, w których obiekt mógłby potencjalnie zostać użyty, zastępując przynajmniej po części tradycyjną formę systemowej zabudowy kuchennej. Opis projektu jest uzupełniony w sporą ilość rysunków, wizualizacji, infografik, rzutów. Jest to dowodem wnikliwie i rzetelnie przeprowadzonego procesu projektowego.

Moja recenzja w swej syntezie w żaden sposób nie oddaje, co muszę podkreślić, wnikliwej analizy każdego z zagadnień, wręcz obsesyjnego rozkładania ich na części pierwsze, totalnej dekonstrukcji w celu zmontowania w nową współczesną całość. To podejście zasługuje na szczególną uwagę, i co prawda jest domeną umysłów ścisłych, szczególnie pożądanym w procesach projektowych, to w przypadku dysertacji Szymona Olbrychowskiego mamy szereg rozbudowanych wątków filozoficznych, społecznych, historycznych. Doceniam takie podejście do projektowania, gdzie nawet w przypadku prostych założeń projektowych, warto poddać pod dyskusję wszystkie składowe i w sposób holistyczny opracować nowy wzór, mając przy tym pewność, że żaden z istotnych aspektów nie został pominięty.

Konkluzja II

Pracę doktorską mgr. Szymona Olbrychowskiego oceniam pozytywnie jako autorską, oryginalną wypowiedź i stwierdzam, że zarówno jakość artystyczna jak i zakres spełnia wymogi art. 186 Ustawy z dnia 20. lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

Wnioskuje do Rady ds. stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi o przyznanie mgr. Szymonowi Olbrychowskiemu stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Szymon Hanczar

